

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 2 rozhodl soudcem JUDr. Tomášem Bělohávkem ve věci

žalobce: J. W. [redacted] narozený [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátem JUDr. Lubomírem Müllerem
sídlem Symfonická 1496/9, 158 00 Praha 5

proti
žalované: Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2 - Nové Město

o zaplacení 100 000 Kč

takto:

- I. **Zamítá se** návrh na předložení věci Ústavnímu soudu k posouzení souladu věty druhé ustanovení § 27 zák. č. 119/1990 Sb. ve znění: „Nárok na výplatu této částky má osoba, jíž zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu.“ s ústavním pořádkem a na přerušení řízení do doby rozhodnutí Ústavního soudu o této otázce.
- II. **Zamítá se** žaloba na úhradu 100 000 Kč.
- III. Žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě **nákladů řízení** 300 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou dne 18. 9. 2021 domáhá odškodnění ve výši 100 000 Kč dle ust. § 27 zák. č. 119/1990 Sb. Žalobce je jediným dědicem po svém pozůstalém bratru P. W. [redacted] nar. [redacted] zemř. [redacted] ve věznicí [redacted] Usnesením Okresního soudu Náchod ze dne 16. 10. 2019, sp. zn. [redacted] byla vyslovena účast

Shodu s prvopisem potvrzuje Hana Kucarová.

- bratra žalobce na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., v platném znění, „v souvislosti s omezením jeho osobní svobody od [REDACTED]. Dne 23. 4. 2020 žalovaná žalobci částečně vyhověla s jinými nároky na odškodnění, náhradu za úmrtí bratra žalobce ve věznicí však odmítla s odkazem na § 27 zák. č. 119/1990 Sb. s odůvodněním, že není splněna podmínka vzájemné odkázanosti výživou.
2. Žalovaná se k žalobě vyjádřila podáním ze dne 30. 12. 2021. Učinila nespornými skutečnosti uvedené v bodech I. a II. žaloby. Servala na nemožnosti poskytnout odškodnění pro nesplnění podmínky odkázanosti výživou dle § 27 zák. č. 119/1990 Sb. K návrhu na předložení věci Ústavnímu soudu uvedla, že napadané ustanovení je v praxi aplikováno již jen výjimečně.
3. Mezi stranami byly nesporné následující skutečnosti:
- žalobce je jediným dědicem po zesnulém bratru P [REDACTED] W [REDACTED] nar. [REDACTED] ve [REDACTED] zemř. [REDACTED] ve věznicí [REDACTED]
 - dne [REDACTED] byl P [REDACTED] W [REDACTED] vzat do vazby
 - dne [REDACTED] P [REDACTED] W [REDACTED] ve vazbě ve věznicí v [REDACTED] zemřel
 - usnesením Okresního soudu Náchod ze dne 16. 10. 2019, sp. zn. [REDACTED] byla vyslovena účast P [REDACTED] W [REDACTED] na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., v platném znění, „v souvislosti s omezením jeho osobní svobody od [REDACTED]
 - dne 18. 10. 2019 požádal žalobce jakožto jediný oprávněný dědic ve smyslu § 26, § 27 zák. č. 119/1990 Sb. žalovanou o odškodnění, mj. v položce náhrada úmrtí P [REDACTED] W [REDACTED] ve vazbě
 - dne 23. 4. 2020 žalovaná žalobci částečně vyhověla a přiznala mu podle § 23 odst. 1 písm. a), c), § 26 cit. zák. č. 119/1990 Sb. odškodnění ve výši 2.473 Kč; náhradu za úmrtí P [REDACTED] W [REDACTED] ve věznicí žalovaná však odmítla s odkazem na § 27 cit. zákona, kdy sdělila: „Nárok na výplatu této částky má osoba, již zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu.“
4. Z rozhodnutí Vojenského úřadu pro zastupování Ministerstva obrany ze dne 30. 3. 2009, č.j. [REDACTED] soud zjistil, že žadatelce paní T [REDACTED] B [REDACTED] bylo přiznáno odškodnění ve výši 100 000 Kč dle § 27 zák. č. 119/1990 Sb., a to s odůvodněním, že rehabilitovaný manžel J [REDACTED] B [REDACTED] zemřel ve výkonu trestu a byl povinen žadatelce, jako své manželce, poskytovat výživu.
5. Z oznámenie výsledku predbežného prerokovania nároku Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky ze dne 22. 8. 2017, č.j. [REDACTED] soud zjistil, že toto slovenské ministerstvo přiznalo žadatelce Ch [REDACTED] M [REDACTED] B [REDACTED] odškodnění dle § 27 zák. č. 119/1990 Zb. ve výši 3 319,40 EUR (ekvivalent 100 000 Kč), a to s odůvodněním, že její rehabilitovaný syn H [REDACTED] T [REDACTED] zemřel ve výkonu trestu a že dle zákona č. 94/1963 Zb., o rodine, byl - při splnění dalších zákonných předpokladů - povinen své matce, z pozice syna, poskytovat výživu.
6. Soud ve věci nehodnotil důkazy založené ke skutkovým tvrzením, která byla mezi stranami nesporná. Soud tak nehodnotil rozhodnutí Státního notářství v Trutnově ze dne 12. 8. 1988, sp. zn. [REDACTED] dále žádost o odškodnění žalobce ze dne 18. 10. 2019, dále usnesení Okresního soudu v Náchodě ze dne 16. 10. 2019, č.j. [REDACTED] Soud dále nehodnotil článek [REDACTED] s názvem [REDACTED] neboť článek je názorem tohoto novináře, není jím jak ověřit nějaké konkrétní skutkové tvrzení, spíše jde o podporu právní argumentace žalobce (ve smyslu, že i novinářská obec považuje znění § 27 zák. č. 119/1990 Sb. za nespravedlivé).
7. Soud učinil ve věci závěr o skutkovém stavu založený na výše shrnutých nesporných tvrzeních, na které soud odkazuje. Takto učiněný skutkový závěr byl pro posouzení důvodnosti žalobou uplatněného nároku, jak jej soud níže podává, plně postačující.

8. Soud proto ve věci nenařizoval jednání a rozhodl bez jednání dle § 115a o.s.ř., když s tímto postupem žalobce výslovně souhlasil a žalovaná se ve stanovené lhůtě nevyjádřila.
9. Bratr žalobce pan P [redacted] W [redacted] byl účasten soudní rehabilitace podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. v souvislosti s omezením jeho osobní svobody od [redacted] když byl dne [redacted] vzat do vazby a dne [redacted] ve vazbě ve věznici [redacted] zemřel. Toto bylo vysloveno usnesením Okresního soudu Náchod ze dne 16. 10. 2019, sp. zn. [redacted], pravomocně ke dni 16. 10. 2019.
10. Po stránce právní je třeba posoudit věc primárně dle ust. § 27 a § 24 odst. 1 a 2 zák. č. 119/1990 Sb. o soudních rehabilitacích.
11. Dle ust. § 24 odst. 2 tohoto zákona je nárok třeba uplatnit u soudu ve lhůtě 3 roků od právní moci zprošťujícího rozhodnutí, jinak nárok zaniká. Dle ust. § 24 odst. 1 se při uplatňování nároků dle zák. č. 119/1990 Sb. postupuje dle zák. č. 58/1969 Sb.
12. V tomto případě tedy bylo nutno uplatnit předběžně nárok na odškodnění u žalované, což je podmínkou následného soudního uplatnění nároku (dle § 9, § 10 zák. č. 58/1969 Sb.). Splnění této podmínky pro následné soudní uplatnění nároku bylo mezi stranami nesporným, vč. toho, že žalovaná žalobou uplatněný nárok odškodnit odmítla s odkazem na znění § 27 zák. č. 119/1990 Sb., právě pro nesplnění podmínky vzájemné odkázanosti výživou žalobce a jeho bratra. Žalobce nárok uplatnil ve lhůtě 3 let od právní moci rozhodnutí Okresního soudu Náchod (nabylo právní moci dne 16. 10. 2019).
13. Soud se tedy nárokem mohl zabývat.
14. Po stránce právní je třeba posoudit věc dále dle ust. § 27 zák. č. 119/1990 Sb. Dle tohoto ustanovení došlo-li k rehabilitaci poškozeného, na němž byl vykonán trest smrti nebo který zemřel ve vazbě, výkonu trestu odnětí svobody nebo při jiném nezákonném zbavení osobní svobody v souvislosti s činy uvedenými v § 1, náleží oprávněným osobám vedle nároků, které na ně přešly podle § 26, jednorázové odškodnění ve výši 100 000 Kčs. Nárok na výplatu této částky má však dle dikce tohoto ustanovení jen osoba, jíž zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu.
15. Podmínky § 27 zák. č. 119/1990 Sb. jsou u žalobce splněny, s výjimkou podmínky, že je osobou, jíž zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu. Pan P [redacted] W [redacted] byl totiž účasten soudní rehabilitace dle zák. č. 119/1990 Sb. a žalobce je jeho jediným dědicem. Toto je mezi stranami nesporným.
16. Soud však nárok žalobce zamítl pro nesplnění zbývajících, kumulativních podmínek § 27 zák. č. 119/1990 Sb., kdy i sám žalobce uváděl, že žalobce a jeho bratr si neposkytovali a ani nebyli povinni navzájem poskytovat výživu. Jelikož je nezbytnou podmínkou pro přiznání žalovaného nároku i faktické poskytování výživy nebo povinnost tuto výživu poskytovat e strany poškozeného, nezbylo soudu, než žalobu zamítnout.
17. Žalobce podával žalobu s vědomím toho, že tuto podmínku vzájemné odkázanosti výživou ve vztahu ke svému bratrovi nesplňuje, nicméně že tuto považuje za rozpornou s ústavním pořádkem a navrhoval, aby soud řízení přerušil a dle čl. 95 odst. 2 zákona č. 1/1993, Ústava České republiky (Ústava), věc předložil k posouzení této části ustanovení § 27 zák. č. 119/1990 Sb. co do souladu s ústavním pořádkem právě Ústavnímu soudu.
18. Dle čl. 95 odst. 2 Ústavy dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.
19. Soud však v tomto případě nemá za to, že podmínka § 27 zák. č. 119/1990 Sb., formulovaná ve větě druhé a znějící: „Nárok na výplatu této částky má osoba, jíž zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu.“, by byla v rozporu s ústavním pořádkem, a že by bylo zapotřebí proto věc předkládat Ústavnímu soudu a řízení přerušit. Proto soud výrokem I. tento návrh spolu s návrhem na přerušování řízení zamítl.

20. Soud v tomto ohledu dospěl k závěru, že napadená část ustanovení § 27 zák. č. 119/1990 Sb. sice limituje poskytnutí tohoto odškodnění pouze na osoby, kterým byl poškozený povinen poskytovat výživu nebo tuto fakticky poskytoval, nicméně soud nemá za to, že by tato podmínka byla porušením čl. 11 odst. 1, čl. 32 odst. 1 nebo čl. 36 odst. 3, 4 Listiny, jak namítá žalobce.
21. Čl. 11 odst. 1 Listiny stanoví mj., že dědění se zaručuje. Nárok na odškodnění dle § 27 zák. č. 119/1990 Sb. však není odškodněním, na které by měl nárok sám zůstavitel, je to naopak odškodnění formulové přímo pro jiné, blízké osoby. Vymezení okruhu oprávněných osob i další podmínkou vázanou nejen na to, že žadatel je dědicem, pak není porušením ústavně garantovaného dědického práva, nejde o nárok původně náležející poškozenému, tedy děditelný.
22. Čl. 32 odst. 1 Listiny stanoví, že rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Ani tato ústavně garantovaná práva nejsou napadenou částí ust. § 27 zák. č. 119/1990 Sb. porušena. Okruh oprávněných osob je sice omezen napadenou podmínkou vzájemné vyživovací povinnosti, či faktického poskytování výživy, nicméně tím, že zákonodárce tuto další podmínku zakotvil, žalobce na jeho právu na ochranu rodiny neomezil. Právo na ochranu rodiny negarantuje automaticky to, že nároky náležející jednomu členovi rodiny budou vždy bez dalších podmínek náležet i jinému členu rodiny, resp. ochrana rodiny automaticky neznamena, že každá újma vzniklá jednomu členovi rodiny je újmou jiného člena rodiny. Zákonodárce pouze zvolil jinou podmínku pro vznik nároku na toto odškodnění, vázanou nikoli pouze na rodinné vztahy, ale i na fakticitu či povinnost výživy. Samo to, že žalobce pak je v pozici osoby, která měla k poškozenému intenzivní blízké rodinné vztahy, avšak nesplňuje z jeho pohledu marginální kritérium výživy, není neakceptováním ústavně garantované ochrany rodiny, ale prostou formulací dalších podmínek nároku, jehož samotná podstata tkví v odškodnění neprávem potrestaných osob, nikoli v ochraně rodiny. Rodinné vztahy zde tedy slouží jako jedno z možných vodítek pro určení okruhu oprávněných osob, ale nikoli kritérium výlučné, neopominutelné a neprolomitelné, což s ústavním pořádkem dle názoru soudu v rozporu není.
23. Čl. 36 odst. 3, 4 Listiny stanoví, že každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem s tím, že podmínky a podrobnosti upravuje zákon. Ani tato ústavou garantovaná práva dle názoru soudu porušena nebyla. Podmínky odškodnění definuje (v tomto případě) zák. č. 119/1990 Sb., a to primárně právě pro osoby poškozené, čímž je díkce obou těchto ustanovení naplněna. Ust. § 26, § 27 zák. č. 119/1990 Sb. pak definují navíc případy, kdy se konkrétních nároků mohou domáhat vedle přímo poškozených i jiné osoby. Pokud za této situace zákon definuje nároky dalších osob, nikoli přímo poškozených, stanovením dalších podmínek (vč. podmínky odkázanosti výživou) nejde o porušení ústavou garantovaného práva poškozeného na náhradu škody jemu způsobené činností státního aparátu.
24. Soud proto z těchto důvodů věc Ústavnímu soudu dle čl. 95 odst. 2 Ústavy nepředložil a vzhledem k tomuto závěru ani řízení nepřerušil a ve věci rozhodl.
25. Pro úplnost soud uvádí, že žalobcem založená jiná rozhodnutí, kde došlo k přiznání nároku dle § 27 zák. č. 119/1990 Sb. nejsou pro posouzení této věci relevantní. V obou těchto případech totiž posuzující orgány dospěly k závěru, že podmínka vzájemné odkázanosti výživou splněna je. Tedy nikoli, že je možné na tuto rezignovat. V případě zdejších přitom nelze ani vyjít ze závěrů přijatých slovenským Ministerstvem spravedlivosti, neboť žalobce a pan P. W. byli sourozenci, tedy ani dle zák. č. 94/1963 Sb. nelze dovést byt' jen teoretickou zákonnou vyživovací povinností. Dále ani skutečnost, že aktuální znění § 2959 o.z. obdobnou podmínku pro vznik nároku na náhradu nemajetkové újmy pro osoby blízké nestanoví, není dokladem o protiústavnosti § 27 zák. č. 119/1990 Sb. - jedná pouze o jiný možný koncept pojetí odškodnění újmy definované skupiny třetích osob.
26. V souzeném případě tak byla zcela úspěšná žalovaná, proti které byla žaloba v celém rozsahu zamítnuta, proto jí soud přiznal náhradu nákladů řízení ve výši 1 režijního paušálu 300,- Kč dle § 151 odst. 3 o.s.ř., a to za písemné vyjádření k žalobě. Jejich zaplacení uložil soud neúspěšnému

žalobci ve lhůtě tří dnů od právní moci rozsudku podle § 160 odst. 1 části věty před středníkem o.s.ř., když k delší lhůtě plnění či k plnění ve splátkách neshledal soud žádný důvod.

Poučení:

Proti výroku I. není odvolání přípustné (§ 202 odst. 1 písm. a) o.s.ř.)

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do výroků II. a III. do patnácti dnů ode dne jeho doručení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí (exekuci).

V Praze dne 25. ledna 2022

JUDr. Tomáš Bělohávek v. r.
soudce